

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 89. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius04val-shoot-idm140034110881984/facsimile.pdf> (tilgået 20. juli 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

Ophavsret: Udgiver har den fulde ophavsret.

Dog kan værket gengives i det omfang som det følger af ophavsretsretlige undtagelser om citat, kopiering til privat brug mv. Desuden kan der ske kopiering til undervisningsbrug mv. i det omfang som det følger af aftaler indgået med Copydan og tilsvarende institutioner.

Nogle af værkerne i Arkiv for Dansk Litteratur er dog helt fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit.

Du kan finde hvilke værker fra Arkiv for Dansk Litteratur som er frie i [denne liste](#). Har du spørgsmål til benyttelsen af et værk, kan du kontakte udgiver: [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#)

Erlig oc vellerd Mand her Hans Sen ^{u 2r}
 ricksen/ som tiene salige Biscop Offue Bilde/
 onsker ieg Peder Palladius lycke och
 salighed i Herren.

DEn hellige Paulus siger I. Cor: 7. Est du en tiener ⁵
 eller træl/ da leg vind paa at du kant bliffue fri (det
 er) din egen/ at du kant siden selff vere en Hosbonde
 oc hassue tienere vnder dig. Der effter holde i eder oc saa/ mit
 fromme her Hans/ i det at i acte nu i de hellige Trefoldigheds
 naffn/ effter lang oc tro tienste/ at sticke eders sødder vnder ¹⁰
 eders eget bordende/ oc giffue eder i det hellige Ecteskabs Stat/
 met Erlige quinde Bold Martisdaatter Borrisfer i Malmø/
 Gud giffue eder lycke oc naade Amen/ Men effterdi at ieg
 kand icke for min || strøbeligheds skyld vere eders Brulup oc ^{u 2r}
 Ecteskab til Ere/ met min neruerelse/ sender ieg eder denne ¹⁵
 liden bog/ om den hellige Ecteskabs Stat/ til en søye skenck/
 som ieg vdsatte paa danske/ baade eder oc andre til trøst oc
 husualelse/ bedendis at i ville icke den forsmaa. Jeg vil det
 gerne forbedre vdi framtiden/ Eder Gud almectigste
 befalendis. Screffuit i Københaffn. ²⁰
 Mitsommers dag/
 1556.

Om Ecteskabs Stat.

Esterdi at Ecteskabs Stat er icke aleniste aff Gud oc ^{Gen: 2.}
 der faar sin loff verd/ men oc saa den første oc aller ²⁵
 elste Stat funderet/ ordineret oc Stadfest aff Gud
 fader/ da vilde Gud bestyrcke oc beuare den samme gamle ||
 oc lofflige Stat mod Satan oc hans gantske ugudelige hob ^{u 3r}
 oc selskab.
 Thi strax effter at vor Himmelske fader hassde bestickit ³⁰

Gen: 3. *Æcteskab i Paradiss/ lagde Satan sig effter met løgen oc mandrab hannem at forhindre oc forderffue.*

Derfaar lod Gud fader alsommectigste strax ordinere oc beskicke tho andre Stater/ som skulde komme den forfaldene oc besmitte *Æcteskabs Stat* paa fode igen/ oc den oprette/ beskyytte oc beskerme/ som er den hellige Kirckis Stat oc verdens Stat/ paa det at den første skulde bestri Satans løgen oc bedrageri/ met Guds ord oc sandhed/ den anden skulde bestri hans Mandrab och wlydelse met suerdet oc retferdighed oc det der faare/ at *Æcteskabs Stat* skulde beskyyttis oc besfermis met saadant it dubelt forsuar/ mod Satans falsk oc suig.

Der faare effterdi at denne ypperlig oc gudelig Stat er en hellig ting. Da || bør oss alle som enten vil giffue oss der vdi/ eller ere der nu vdi/ at offuerueye/ at det er icke nock/ at wi forstaa denne Stat hellig at være/ men wi skulle ydermere see oss om/ huorlunde at wi selfue oc saa/ som begere *Æcteskabs ret/* kunde skinne met denne Stat vdi lige hellighed oc gudelighed.

Der faare haffue wi først en Christelig vnderuising behoff/ met huad middel oc maade/ wi skulle beredis til samme Stat/ at wi kunde den Christelige begynde/ gudfrøctelige den framholde/ oc gudelige fuldkomme oc fuldende/ Men paa det at vort forsæt kand haffue en ret lykksalig oc gudelig fremgong/ da er det oss behoff/ at wi den begynde met Gud oc vdi Guds naffn.

Men Guds villie skulle wi lære/ io mere oc mere vdaff hans hellige oc salige Ord/ huor paa oss bør aty legge en sterck/ viss oc stadig grunduaal/ huor paa wi skulle bygge oc opsette vort gantske || forsæt/ oc inted tuile/ at det er ey aff Gud oc hannem behageligt/ oc at hand der faare vil rekte oss haanden/ beskerme oc beuare oss. Der som wi det gøre/ da kunde wi met it frit mod begynde den handel/ gaa lykksalige fram der vdi oc gudfrøctelige det fuldende.

Saar det andet/ effterdi at al vor handel oc forsæt skal beskicks effter Guds ord som effter den rette rictesnor/ Som

Jesus Syrach 9. siger/ da er det tilbørligt at wi skulle høre
 det salige Guds ord/ som vor tro raadgiffuer/ oc der aff bede
 oc begere raad/ da skulle wi finde vdi Guds ord/ iblant andre
 oc saa dette raad at wi skulle tilgaa oc begynde alle vore ger-
 ninger/ besynderlige dem som røre Gud paa/ vdi en sand yd- 5
 myghed oc vdi en aand som er ydmyg oc fremmed fra al
 hoffmod oc høysferdighed. Thi Gud som S: Peder siger/ mod-
 staar de Stolte oc Høysferdige/ oc hand deler sin naade met
 de ydmyge. ||

Der saare vil det icke andet være end wi skulle ydmyge 10 24 v
 off oc giffue off vnder Guds mechtige oc veldige haand/ oc da
 gaar vor sag vel saar sig hoff Gud i en sand ydmyghed oc en 10ban: 16.
 tro bøn/ som er foruden al tuilactighed.

Der som wi i saa maade legge en grunduaal til vor til-
 fommendis Æcteskab oc wi gøre off en indgong der til oc be- 15
 gynde det met en ret tro Christen bøn oc en ydmyg aand/ da
 begynde wi icke den Stat af nogen daarlighed/ hoffmodighed
 eller Kødellig trøghed oc frimodighed/ som denne verdsens
 Børn pleye at begynde al deris handel.

Der aff kommer det oc saa/ at huad de tage dem faare oc 20
 ville haffue fram/ det gaar til bage saar dem. Oc de haffue psal: 1.
 ingen lykkelig Stierne paa Simmelen/ som fand Liuse saar
 dem/ ingen lykkelig framgong/ ingen Guds velsignelse kunde
 de fornemme naagit til/ oc her til er dette sagen aleniste/ fordi
 at de indbiude || til deris Brullup tho wgdelige Jomfru- 25 25 r
 som føre dem al skade i gaard/ den ene heder Daarlighed/ den
 anden Kødellig visdom/ Tho hoffmodige/ opleste/ wblusom- 1 Cor: 1. 2. 3.
 melige oc skadelige Søstre i Guds sandhed. Fordi at huor
 som de bygge deris rede i noget Menniskis hw oc sind der tør
 mand icke vente nogen god lycke eller lykfsalighed. 30

Men it Menniske som er gudfrøctigt och rettelige frøcter
 Gud/ indbiuder til sit Æcteskabs begyndelse oc til sit Brullup/
 disse tho Jomfru- som ere Ydmyghed/ det er/ sin skøbelig
 naturs bekendelse/ huor met hand vnderstaar sig at være en
 stor synder for de misgerningers Skyld/ huor met hand haffuer 35
 offertraad Guds Lou/ Oc en Christen Bøn er den anden

Jomfru/ Disse tho lede oss den rette vey hen til Gud/ oc op-
høye oc oprette vor hær oc sind til hannem.

Naar wi haffue giort oss en indgong vdi en sand ydmyg-
215 hed/ vdi en tro Bøn || siden skulle wi ydermere legge vind paa/
5 huorlunde wi kunde vandre bedre fram/ oc saa beskickte vort
Ecteskab/ at wi kunde Gudfrøctelige och Christelige haffue
oss der/ vdi dette vsle oc arme leffnis laab oc framholdelse.
Ser haffue wi tho huffoldt behoff/ som wi skulle tage ind til
10 oss/ som er Guds frøct oc Taalmodighed/ de skulle vere til
stede hoss oss alle vegne/ vdi alt vort leffnit oc omgengelse/ oc
aldrig vige fra oss.

Guds frøct viger oc flyer fra alt det som er Gud almec-
tigste vor kærteste Himmelske fader til mode. Men Taalmodig-
hed hun drager/ offuerbar oc lider/ være sig huad for kaarst
15 oc modgang der tilfalder vdi Ecteskab.

Der faar er det storlige behoff at huer Husefader oc hus-
moder kand vel lære at kende disse tho gamle herlige Matro-
ner/ oc trolige beholde dem hoss sig til herbers/ i det at de ere
216 megit snilde oc forsøgte/ Thi at der som disse tho søstre || vdi
20 Ecteskab/ som er Guds frøct/ oc taalmodighed nødis til at
vige vdaß dit huff/ strax i deris sted komme igen/ tho gamle
dieffuels rynckede oc galne søstre/ tho forbandede Beginer oc
Begutter/ tho gamle trolquinder och trafaler/ som ere Sri-
modighed oc Sastighed/ eller knurren oc murren.

25 Den første som er Frimodighed eller ørckeløshed/ hun haff-
uer inted andet til idret/ hun tager sig inted andet til/ end sider
bag Kackeloffnen oc soffuer/ Oc vnder tiden vender hun steete
Pærer oc Eble/ oc hun er saa frimodig i al sin ting/ at hun
skøder om ingen ting i husit/ inted gør hun/ inted arbejder
30 hun/ men hun tencker ekon aleniste/ at der skal komme nogle
stegte Kyllinge selfminte flygendis i munden paa hende/ som
det pleier at ske de borger/ som boe i det Rige der kaldis
Vropeia. Der faare ruter hun oc præser sig altid/ slemmer
216 oc demmer oc forbrasser || i meden der er en pending igen/ den
35 aller skadeligste Gest.

Men den anden hendis ven oc søster som er Vreduordenhed

oc wtaalmodighed naar hun formercket/ at al ting er ved fri-
modighed forsømt/ forødt/ wnyttelige fortæret/ forflemmet oc
fordemmet/ da Fæster hun sig oc saa bag offnen vind oben oc
recker sig/ oc ligger oc suuer sine negle som Bismnen gør/
inted tager hun sig til/ hun ligger oc knurrer oc murrer oc er
vred/ hun suarer til huert ord/ bander/ stunder onde guffer vdi/
fiffuis oc trettis/ oc ligger oc fører ont iblant de andre met
stor wtaalmodighed.

Disse tho ere de rette forgiftige Suspuger eller Susdieffle/
fra huilcke min Herre Gud beuare mig stedse oc altid. 10

Det første/ naar der kommer noget faarsff paa ferde i huset/
det er nogen wlycke/ som fand være siugdom/ foractelse/ fat-
tigdom/ geld/ hunger eller nøgenhed/ || da flytter wtaalmodig- 17
hed oc vreduordenhed icke gerne aff husit/ men er altid tilstede
met euige væflage/ sorg oc graad. Der saare er det mit gode
raad/ at du beholder hoff dig de første søstre/ som er frøct
huor met du fant frøcte Gud/ oc Taalmodighed/ Thi ved
Guds frøct styer oc styer mand det ouden/ som Salomon siger/
oc huo der haffuer Gud saar øyen/ hand synder icke oc huo
der inted bedriffuer mod Gud/ men frøcter hannem oc er
hannem hørig oc lydig/ til hannem sender icke Gud (som haff-
uer skabt oc beuaret alting) disse trætactige oc spaadste skøger
ind i huset/ frimodighed (siger ieg) oc wtaalmodighed/ Men
den som taalmodig er/ hand lider veluillige oc gerne huad
hannem kommer til/ venter oc forbider effter Guds nerueren- 25
dis oc milde hielp/ Saa bestyrckes wi vdi haabet/ oc haabet
steder icke til at wi skulle beskemmes vdi taalmodighed/ Thi
Gud almectigste haffuer sin allerbeste løst af || dem/ som han- 27
nem frøcte oc vente hans misfundelighed/ som Dauid siger.

Sor det Tredie/ der som wi i saa maade begynde Lectesfabs 30
Stat met Guds hielp/ oc wi leffue der saa hen vdi nogen tid
lang effter Guds gode vilie ved al Taalmodighed oc frøct/ da
skrider dog Solen ned paa det siste/ lade sig vere huor megit
hun haffuer skinnit paa vor Himmel/ at hun vil oc saa til at
gaa ned/ Thi saa vil det gaa til met oss/ effterdi wi ere icke 35
lenger vngc oc veldige/ eller aar gammele.

Psalm: 90. Vore aar flyde bort som bølier i Saffuit som Propheten
 siger/ naar (siger ieg) dette hender oss/ da er det storlige be-
 hoff/ at wi gøre det som Christne bør at gøre/ oc offuerueye
 at wi haffue icke her lunge stad at bo vdi/ men mæ søge effter
 5 den tilkommende stad/ oc er behoff at wi berede oss til Taal-
 13 modighed i alt det som tilstunder ved døden/ oc at wi rede oss
 til at opsøge it andet oc bedre lifff en dette er. ||
 18 r At wi kunde rettelige fuldende oc fuldkomme denne ferd/
 skulle wi haffue tuende søstre til ledsagerste oc veyuiserste/
 10 som kunde lede oss frem at den rette vey til det tilkommendis
 lifff/ som ere/ Troen oc Tacknemmenlighed.
 Disse tuende ledsagerste ere oss io storlige behoff oc nøttige/
 at wi dem ind til enden beholde hoss oss/ oc naar det vil være
 met oss/ tit falde dem til oss oc idelige bruge deris hielp oc
 15 trøst. Thi end dog wi haffue fremdragit it Gudfrøctigt oc
 Christeligt leffnit effter vort tæcke/ dog alligeuel haffuer alt det/
 som wi haffue giort/ varit styckerck oc wfuldkommeligt oc
 hør nu langt andet der til huorlunde/ wi kunde bliffue del-
 Rom 3 actige i det euige lifff. Troen er den søster som stæ sig paa
 20 Guds naade oc Barmhertighed aleniste/ trøster sig der paa
 aleniste/ oc husualer sig der met aleniste/ Huilcken Gud faders
 naade mildhed oc miskundhed Guds søn Jesus Christus stide ||
 21 s o off oc gaff oss/ huilcken den hellig Hand haffuer oc indsæt i vore
 hjerter/ hu oc sind/ oc haffuer giort oss viffe paa samme naade.
 25 Ser følger strax effter den anden Ledfagerste/ som er Tack-
 4 nemmelighed/ Suor met wi skulle beuise oss tacknemmeligi
 imod Gud oc alle hans velgerninger/ som hand haffuer oss
 beuist. Thi alle gode gaffuer oc alle fuldkomme gaffuer komme
 1. affuen ned aff lifffens Fader/ der faare bør oss io at prise/ ære,
 30 loffue oc tacke hannem/ Men der som disse tho Satans Brudi
 trengte sig ind paa oss oc ville io haffue herredom/ raade oi
 regere offuer oss/ som ere Misshaab oc wtacknemmelighed/ de
 er det viffelige aldelis giort met oss. De sla oss aldelis ihiel.
 Fordi Misshaab er moder til fordømmelsen/ oc wtacknemme-
 35 lighed er vist en wtacknemmelig gest/ at wi met hende kant
 icke komme ind huercken i Simmelen eller i Paradiff. ||

Der faare om de tho bliffue off formastige/ oc faa offuer: 21r
 haand oc mact offuer off/ da skiude de off houedkuldig ned i
 selfuedis affgrund/ da vil det ske/ at der som wi her haffue
 icke dragit vden en slæde (som det ordsprog lyder) skulle wi
 der drage it helt læss/ oc aldrig finde nogen rolighed enten her 5
 eller der/ fra huilcken iammer/ elendighed oc euig wselhed be-
 uare off Gud fader formedelst sin elskelige Søn/ i den verdige
 hellig Aand.

For det sterde/ effterdi at wi først haffue hørt oc fornøm-
 met/ at Kteskab er aff Gud sticket oc indsæt/ helligt oc Gud 10
 behageligt/ disligeste huorlunde wi skulle berede off/ oc der til
 met huorlunde wi skulle haffue off der i/ vdi Guds frøct/ oc
 den lykksalige vdi en ret tro fuldende/ da bør off der effter at
 høre oc lære/ at denne Stat/ er icke aleniste erlig/ men oc saa
 nøttelig/ ia den aller ypperste iblant de Stater som den al- 15
 metigste Gud haffuer || ordineret/ sticket oc indsæt. 21v

Thi aff denne Stat ere først komne Guds Børn/ oc de her
 i opfødis/ saa mange som bliffue sande Guds børn/ ved den
 hellige Daab/ huor til de framberis aff deris faareldere som
 ere lofflige tilsammen søyde i Kteskab. Disse børns Engle 20
 see altid vor Himmelske faders ansigt. Disse børn de loffue oc Matth: 18.
 prisse oc ere Gud/ oc Himmerigs rige hører saadane til. Aff
 disse/ oc saa aff diende børns munde opuecker Gud sin mact Matth: 21.
 oc krafft/ oc sin Sær for sin faders skyld at hand fand sla sin
 wuen oc den heffngerig ihuel/ ved disse børn loffuis Gud/ met 25
 sang/ bøner/ paaaldelse oc tacksigelse.

Oc at ieg vil siige dig met it ord/ aff denne Kteskabs Stat
 samler den euige Gud som alting haffuer skabt/ sig it folk/
 til en besynderlig eydom oc kircke/ vdi huilcken Gud vil selff
 sla sin bodpel oc bygge oc bo i hende/ Denne er den løffuende 30
 skrin oc monstrens som Gud vil || være vdi/ icke som i Pau- 22r
 dommen/ der mand indluete det brød som vor viid paa Al-
 teret/ vdi sølkar oc træhuse eller monstrens. Her er det
 Tempel vdi huilcket Gud vil selff huile sig/ De ere oc saa Guds
 naadis oc den hellig Aands far. 35

Oc der som det end hender sig/ at de tho Stater begynde

at faa it fald/ oc forderffuis/ at mand fand fornøomme at der
er brøst oc breck/ nød oc trang paa ferde vdi dem/ som ere
vdi Kirckens Stat oc verdsens Stat/ Da kunde de dog ligeuel
oprette oc fomme paa fode igen met al det som behoff gøris
5 vdaff denne eniste Ecclesijs Stat/ som er en Felde oc begyn-
delse til alle de andre Stater oc ordineriing/ lade sig vere huor
hellige oc huor ypperlige de kunde være.

Thi aff denne hellige Ecclesijs orden oc Stat vdrager
Gud vor allerfieriste fader merckelige/ lærde/ vise/ forstandige ||
20 oc floge mend/ huor aff der vduelis Embidymend oc Regenter/
saa vel vdi Kirckens som vdi Verdsens Stat/ oc de som ere
storlige bequemme til alle haande Stater oc embeder oc met
gode seder beskickede/ met alle haande gode handel/ kunster oc
gerninger.

15 Der faare alt det som brugis lofflige oc nøttelige til Kir-
ckens oc Lands regementis beuarelse/ det er visselige vdhugget
oc vdraguet alt sammen aff dette træ/ som er opporet vdi
Ecclesijs orden oc Stat/ Der faare ligger Gud stor mact paa
denne Stat/ icke fand mand heller opregne eller optelle/ huad
20 gaffn/ oc huad offuerflødige gode/ der vdflyder aff denne Or-
den til den gantske hellige Christelige Kirckis opbyggelse oc
til lands Regementis ophold oc beuarelse.

Der faar bør vngne mennsker den stund de staa i blomster
25 oc ere deylige oc || smukke/ lade sig vden al modstand oc gen-
sigelse tilraade/ at de icke nødde oc tuongne/ men veluillige
giffue sig i denne Stat/ at de kunde affle børn ved en lofflig
samquem oc opbyggelse/ oc siden opføde dem oc sticke dem
der til/ at Christi Rige maatte ved samme liffens fruct for-
meris oc vdbredis/ met huilcke børn mand søger oc atspør i
30 dette liff/ Guds rigis oc lands regementis beste/ nøtte oc gaffn/
Oc end dog at vore børn kunde icke alle sammen framholdis
eller ophøvis til høy oc ypperlig befalning/ til stor ære oc
verdighed/ dog bør denne verdsens Hoffdinger oc de som mac
haffue at holde hoff dem huer i sit regemente/ bequemme men
35 som frycte Gud oc ere lærde/ oc forsøgte/ der som de ville eller
rettelige staa den menighed faare som dem er befalet.

Icke seer Gud heller til nogens person/ at behage den ene
 mer end den anden men hand haffuer saa Stor elskelighed ||
 til Ecteskabs Stat/ at hand tit oc offte begaffuer en enfoldige B 30
 Bondis oc fattige Borgers søn met saa stor visdom/ forstand
 oc Klogskab/ at hand framholder hannem/ oc ophøyer han- 5
 nem paa Herre Slaat oc Konge gaarde/ at saadanne tørre side
 nest hoff Konger/ Herrer oc Førster i raad/ til bords/ i Kege-
 mente/ oc saadanne vdrrette/ ordinere oc sticke tit oc offte mere
 gaat vd end Førsterne selffue gøre.

Oc i denne maade steer det oc saa tit/ at en fattig tieniste 10
 Pige bliffuer lykkeligere giffit/ der som en rig oc hoffmodig
 Quinde dissimellem forsømmis oc forglemmis/ oc mand seer
 hende staa bag Døren/ lige som den euige Gud oc skabere
 fremholt oc ophøyer den fattige Tomfru Hester til saa stor
 heder/ ære oc verdighed/ at hun bleff vduold til Dronning saa 15
 at hun der efter vaar det gantste folk aff hendis landstaf/
 oc alle dem som hende haffde behoff/ megit til nøtte oc gaffn. ||

Sandelige saadant skulle Ectefolk vel legge paa hiertet/ B 41
 oc opføde deris fattige Børn i Guds frøct. Thi en god lycke
 oc steffne er ingen forbuden/ at den ene kand ey vere saa 20
 som den anden/ Thi huo som frycter Gud oc holder hannem
 faar øyen/ den holder Gud sine øyen offuer igen/ oc frem-
 holder oc ophøyer hannem/ Men vngdommen skal her tage
 vel vare paa/ at hand bliffuer i saadan Guds frøct met en
 ydmyg aand hw oc sind. Thi io diff ydmygere nogen er vdi 25
 sin aand hw oc sind/ io diff snarer ophøyer Gud hannem.
 Fordi at Gud er alsomhøyste offuer alle/ oc naar hand nogen
 tid stüder sine øyen ned aff den høye Himmel til oss/ Adams
 Børn oc affkom/ da seer hand efter sin seduan alleniste til
 dem som ere ydmyge/ oc dem drager hand til sig oc ophøyer 30
 dem/ at de skulle bliffue delactige i den Himmelste høyhed.

Sor det femte vaar det oc storlige || behoff at wi haffde en
 eniste husualer vdi Ecteskab/ huor met wi kunde trøste oc B 42
 husuale oss i nogen maade i vor wselhed/ wrolighed/ pine oc
 plage/ saa at mand bør i mange maade at bære faarffit der 35
 vdi/ oc nat oc dag faar mand at lide angeft oc nød/ forge oc

bedrøffuelse/ møde oc arbeyde/ trefthed/ armod/ slugdom/
plage/ pine oc andre atskillige friftelser/ modgang oc gen-
uordighed.

Der faare er denne den første oc ypperste trøst oc husua-
5 lelse/ som wi kunde dristelige oc met stor fortrøstning siøe oc
opholde oss paa/ som er at denne Ecteskabs stat/ som wi
haffue giffuit oss vdi/ effter Guds ord oc hans guddommelig
ordening oc stic/ er hans egen guddommelig ordinants/ hel-
lige indsettelse oc megit hellig Stat/ huilcken wi haffue begynt
10 som ret Guds ordning met en god samuittighed/ huor aff wi
ere komne vdi en viss forfaring/ oc tro det ocsaa i sandhed ||
25 at være vden al tuil/ at denne Stat er Gud behagelig/ som
hans egen Guddommelig befalning oc ypperste gerning. Eff-
terdi at de ere hannem icke vbehagelige/ saa mange som gøre
15 hans befalning oc vilie/ giffue sig i denne hellige orden/ vdi
en sand Guds frøet oc i Troen.

Der til met at den veluillige Gud oc Skabermænd vor fiere
Sader haffuer saa skabt oss/ at hand haffuer ocsaa det ind-
plantet i vor natur/ huor aff wi kunde forstaa oc begribe/ at
20 wi ere bequemme til Ecteskab oc der faare effter hans skab-
ning oc gerning haffue wi giffuet oss der vdi/ frøctte Gud oc
icke ville tilstede nogit som vor forfrenct natur vil tuinge oss
til mod denne Ecteskabs Stat/ huilcket som kunde være Gud
til mode/ oc før end wi ville nogit saadant bedriffue/ da ville
25 wi helder faste oss i adskillig besuering oc fare. For den sag
skyld falde wi paa Gud alsommectigste oc alsomueluilligste
30 oc trofastelige || at hand vil hedre oc ære denne Stat/ oc dele
met oss aff sin veluillighed oc godhed. Sordi at wi haffue/ for
hans befalning skyld giffuit vaare halse vnder saadant it aag.

Oc end dog at det bieffe kaarss trycker en tid lang oc den
suare kaarss byrde tvinger oss/ dog være sig huad det være
kand/ da er det efon timeligt oc forgengeligt/ icke er heller saa-
dant it kaarss oss paa lagt aff verden eller Satan/ men aff
Guds godhed och veluillighed/ som det ocsaa er vdi sandhed/
35 Sandelig da gaar det vel til met oss. Thi Gud den mectige
første oc Herre lader icke sin Afsen falde oc dø vnder byrden/

men vil hielpe hannem/ haffue medønc̃ offuer hannem/ enten
at forminske den tunge byrde helder oc slet forløse oss/ eller
oc tillegge oss nogen som fand hielpe oss at bære oc drage/
Som oc saa den hellig Aand oc husualer mand/ hielper oss met
sin || trøst oc husualelse/ at bære oc drage huad for byrde oss 5 36r
fand paaleggis.

Der til met er Kaarsit met pine oc plage oss til forhins-
dring/ at wi skulle icke synde/ Thi den veluillige Gud holder
oss tilbage der met/ at wi skulle icke vandre fram vdi synden/
oc bliffue saa fortabte vdi den/ saa er det oss nøtteligt oc til 10
salighed/ at vor Herre Christus kommer oss saa vnder tiden
til mode oc vnder øyen. Offuer alt er Kaarsit i den maade
en idelig øffuelse/ huor met wi øffuis som paa den hellig
Aands vercksted oc schole/ driffuis oc læris vdi vor Herre oc
sind at smage oc forfare huad Guds frøct er/ huad troen/ 15
huad fierlighed/ huad lydelse/ huad taalmodighed/ huad haab/
huad veluillighed/ huad spagferdighed/ oc huad misfundhed
er/ denne er da den rette randsagelse oc prøffuelse/ huor met
mand skal kende oss tro Christne at være oc huorlunde at wi
skulle haffue oss/ baade imod Gud oc vor neste. || 20

En vnderuisning/ trøst oc husualelse for 26v Quinder som rede til Barfel.

Paa det allersiste/ effterdi S. Peder siger/ Quinden er
io allermest it skrøbeligt far/ oc at hun skal alligeuel
icke dismindre være den ene pille i husit/ oc en mand- 25
inde som Gud neffner hende/ bør oss at styrcke dette
skrøbelige far met Guds ord at opholde dette redskab/ oc
legge en ret grunduols sten vnder denne pille/ huilcken sten er
vor Herre Jesus Christus. Thi det er io vist oc fast/ oc den
daglige forfaring giffuer det vel saa at være i sandhed/ at 30
Dieffuelen menniskens saligheds stende/ legger sig allermest
effter at besuige oc bedrage fructsommelige Quinder oc dem
som rede til barfel/ hand fand i atskillige maade pine oc plage